

PITANJA I ODGOVORI

PRIJEVOD, PRIJEPIS, PRIJENOS

ILI

PREVOD, PREPIS, PRENOS

Pita nas jedan čitalac: »Trebalo li pisati *prijesjek*, *prijepis*, *prijenos* (kako nitko ne govori, a zvuči gadno), kako je u »Pravopisu«, ili se može tolerirati *presjek*, *prepis*, *prenos* (kako se zapravo i govori, a zvuči ljepše)?«

Kod svih je kulturnih naroda običaj, red i upravo zakon, da se piše onako, kako propisuje pravopis, koji je na snazi. Ako se ipak pokaže, da neki pravopisni propis nije u skladu sa stanjem književnoga ili govornoga jezika, tada se o takvom problemu povede stručna diskusija, pa se u novom izdanju izvrši tražena pravopisna promjena, ako se za nju izjasne mjerodavni faktori. Korisno bi bilo za naš književni jezik, da i mi tako postupamo, a štetno je, ako svaki pisac misli, da on može kroititi pravopisna pravila po svojoj volji. Ovaj drugi postupak dovodi samo do anarhije u književnom jeziku.

Činjenica je, da naš najnoviji »Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika«, Zagreb 1951., propisuje pisanje *prijevod*, *prijepis*, *prijenos* prema glagolima *prevoditi*, *prepisati*, *prenositi*. Isto tako propisuje pisanje *prijeboj*, *prijedlog*, *prijedor*, *prijeglas*, *prijegon*, *prijegor*, *prijekor*, *prijelaz*, *prijelom*, *prijepor*, *prijesad*, *prijesjek*, *prijetvor*, *prijevara*, *prijevoj*, *prijevoz*, iako glagoli, koji su postali od istoga korijena, glase *prebiti*, *predložiti*, *predijeti*, *preglasiti*, *pregoniti*, *pregorjeti*, *prekoriti*, *prelaziti*, *prelomiti*, *prepirati se*, *presaditi*, *presjeći*, *pretvoriti*, *prevariti*, *previjati*, *prevoziti*. Opravdanje za takvo pisanje nalazi se u tome, što se u ijekavskom govoru štokavskoga dijalekta, koji je osnov našega književnog jezika, narodne riječi tako i izgovaraju i što ih dobri ijekavski pisci tako i pišu. Naučno se stvar obrazlaže time, što je u imenicama *prijeboj*, *prijelom*, *prijegon* u starini bio dugi jat, koji danas daje *i*je (kao

děte — *dijete*), a u glagolima kratki jat, koji iza *r* daje *e* (kao *brěgovi* — *bregovi*). Ali isto tako s kratkim starim jatom pišemo i *prebjeg*, *pregled*, *pregovor*, *prehrana*, *prerez*, *prestupak*, *presvlaka* i sl. Ako se dakle želimo držati kulturnih običaja, da prihvaćeni pravopis obvezuje sve pisce, dok god se ne promijeni, tada treba da se držimo tih pravopisnih propisa.

U posljednje je vrijeme o ovom problemu pisao sarajevski profesor dr. Jovan Vuković u knjizi »Pravopisna pravila i uputstva za pisanje ijekavskih glasovnih oblika« (Sarajevo, 1949). On se na str. 73.—76. izjasnio u najvećem dijelu za pisanje, kakvo preporučuje i naš, Boranićev »Pravopis«, ali u pojedinostima predlaže odstupanje. Ali to su za nas samo prijedlozi, koji još nemaju snagu propisa.

Moramo se osvrnuti još i na primjedbu našeg čitaoca, da izgovor *prijenos*, *prijepis*, *prijesjek* zvuči gadno. Takvo se mišljenje ne može ničim obrazložiti. U jeziku nema gadnih ni smiješnih oblika. Čine nam se neobični samo oni oblici, koji nisu iz našeg jezičnog kruga, dok ih ne upoznamo i dok se ne srodimo s njima. Tako nam se čine smiješni i neki dijalekti i neki jezici, ali ako provedemo u njima dulje vremena i priviknemo se na njih, oni nam se čak počinju sviđati, i mi ih zavolimo. Na mišljenje, da su ti likovi gadni, navela je našeg dopisnika činjenica, što on nije ijekavac. Preostaje nam dakle da kažemo, da su likovi *prijenos*, *prijepis*, *prijevod* ijekavski, a likovi *prenos*, *prepis*, *prevod* ekavski, no i jedni i drugi i pravilni i lijepi u svojem krugu. Lj. J.

OFANZIVA I TANK ILI OFENZIVA
I TENK

U našim listovima i časopisima piše se različno, i tenk i tank, i ofenziva i ofanziva. Što je bolje?

Riječ *ofenziva* izvedena je — posredno — od srednjolat. pridjeva *offensivus*, a taj od glagola *offendere*, koji znači *uda-*